

2^{ος} Πανελλαδικός Μαθητικός Διαγωνισμός Φιλοσοφικού Δοκιμίου
προκριματική φάση – 16 Φεβρουαρίου 2013

ΘΕΜΑΤΑ

1^η θεματική περιοχή: «*Rousseau: Ισότητα και ελευθερία στη δημοκρατική κοινωνία*»

Θέμα 1^ο

Ο Rousseau στο 2^ο κεφάλαιο του 1^{ου} βιβλίου του *Κοινωνικού Συμβολαίου* ασκεί κριτική στις θεωρίες που υποστηρίζουν ότι ορισμένοι δικαιούνται εκ φύσεως να ασκούν πολιτική εξουσία. Σύμφωνα με τις θεωρίες αυτές οι άνθρωποι δεν είναι φύσει ίσοι, αλλά άλλοι γεννιούνται για να εξουσιάζουν και άλλοι για να εξουσιάζονται.

- Ποια είναι τα κύρια επιχειρήματα του Rousseau κατά αυτών των αντιλήψεων και πώς στηρίζει την θέση του περί πολιτικής ισότητας των ανθρώπων;
- Υπάρχουν σήμερα απόψεις που υποστηρίζουν ότι μεταξύ των ανθρώπων υφίσταται μία φυσική ιεραρχία από την οποία πηγάζει το δικαίωμα των «φυσικά ανώτερων» να άρχουν των «φυσικά κατώτερων»; Πώς μπορούμε να αποτιμήσουμε αυτές τις αντιλήψεις;

Θέμα 2^ο

Αν και ο Rousseau υποστηρίζει ότι η νομοθετική εξουσία ανήκει στον λαό, στο 7^ο κεφάλαιο του 2^{ου} βιβλίου επισημαίνει ότι για τη δημιουργία της δίκαιης κοινωνίας είναι απαραίτητος ένας νομοθέτης του οποίου βασική αποστολή είναι να θεσπίσει τους θεμελιώδεις νόμους της πολιτείας και να εκπαιδεύσει ηθικά και πολιτικά τους ανθρώπους.

- Γιατί ο Rousseau θεωρεί απαραίτητο τον νομοθέτη;
- Μήπως η αναγκαιότητα ύπαρξης του νομοθέτη προδίδει την απαισιοδοξία του για την πολιτική και ηθική ικανότητα των ανθρώπων να θεσπίσουν ακηδεμόνευτοι την δημοκρατική πολιτεία της ελευθερίας και της ισότητας;
- Πιστεύετε ότι η εμφάνιση του νομοθέτη στο επιχείρημα του Rousseau υπονομεύει τον δημοκρατικό χαρακτήρα της θεωρίας του;

Θέμα 3^ο

Ο Ι. Καντ στο *Τι είναι Διαφωτισμός* επισημαίνει ότι η κύρια αιτία της ανωριμότητας του ανθρώπου είναι η σκνηρία και η δειλία να μεταχειρίζεται τον δικό του νου χωρίς την καθοδήγηση άλλου καθώς και το γεγονός ότι στις παραδεδομένες κοινωνικές δομές οι συνθήκες ενισχύουν αυτόν τον φόβο και την απροθυμία μάλλον, θέτοντας περιορισμούς και ορίζοντας κηδεμόνες. Όμως, όπως τονίζει ο Καντ στη συνέχεια, καμμία κοινότητα και καμμία ιστορική εποχή δεν έχει το δικαίωμα, ούτε καν με κοινή συναίνεση των μελών της, να καθορίσει «αλήθειες» που δεν θα μπορούν να συζητηθούν και να τεθούν υπό αμφισβήτηση ελεύθερα στον δημόσιο λόγο.

- Πώς αντιλαμβάνεστε την πεποίθηση αυτή του Καντ ότι τα άτομα που κηδεμονεύονται από άλλους ευθύνονται τα ίδια για την ανωριμότητά τους;
- Γιατί, υπ' αυτήν την έννοια, οφείλει κάθε άνθρωπος να σκέπτεται αυτόνομα;
- Πώς κρίνετε την επιβολή μιας γνώμης σε έναν άνθρωπο ή σε ομάδες της κοινωνίας στο όνομα της αδιαμφισβήτητης αλήθειάς της;

Θέμα 4^ο

Κατά τον Λοκ «η φυσική κατάσταση είναι [...] κατάσταση ισότητας, όπου κάθε εξουσία και δικαιοδοσία είναι αμοιβαία και κανείς δεν διαθέτει περισσότερη από οποιονδήποτε άλλον» (ενότητα 4, δεύτερη πραγματεία περί κυβερνήσεως). Ωστόσο η σχέση γονέων και παιδιών είναι προφανώς μια σχέση φυσικής ανισότητας. Τα παιδιά γεννιούνται μέσα σε μια σχέση εξάρτησης, που τα υποχρεώνει και σε υπακοή προς τους γονείς..

- Μπορεί η φυσική αυτή εξάρτηση των παιδιών από τους γονείς να ανατρέψει τη θέση του Λοκ για την ισότητα μεταξύ των ανθρώπων στη φυσική κατάσταση;
- Με ποια επιχειρήματα αντικρούει ο Λοκ το επιχείρημα της φυσικής ή ελέω θεού κυριαρχίας ανθρώπου πάνω σε άνθρωπο;

-----ΤΕΛΟΣΣΣΣΣΣΣΣΣΣΣΣΣ